

GLASBENA ZORA

Izdaja dne 16. vsakega meseca

FR. GERBIČ

v Ljubljani.

Cena za pol leta 1 gid. 50 kr.

GLASBENA ZORA

→ → → Izhaja 16. dne vsakega meseca in velja za pol leta z muzikalno prilogo vred 3 krone. → → →
Uredništvo in upravnništvo: Turjaški trg štev. 1.

Gimnastika prstov in ročnih zgibov.

(Spisal Fr. Gerbič.)

Konec.

Peta vaja.

Posebno dobra prstna vaja za razvitek mišic v prstnih koreninah je nasledja.

Prsti in palec se raztegnejo po dolgem. Na to se zgiblje in steza po vrsti prst za prstom kolikor mogoče daleč nazaj na velike palčeve mišice, na katere se krepko pritisne in postoji nekoliko trenutkov v tej poziciji. Palec stoji pri tem nepremaknjeno v prvotni poziciji, enako temu kolikor mogoče tudi vsi drugi prsti razun onega, na katerem je ravno vrsta, da se zgiba. Tako ravnanje se ponavlja nekolikokrat zaporedoma.

Proste gimnastične vaje za palec.

Prva vaja.

Prsti roke se široko raztegnejo narazen. Palec se položi v sredo dlani, na kar se stisnejo prsti krepko čeznj, enako kakor pest. V tej poziciji naj postojte nekoliko trenutkov, na to pa se tako ravnanje iz početka do konca ponavlja nekolikokrat.

Druga vaja.

Prsti se drže naravnost raztegnjeni, tesno drug poleg drugega. Na to se palec stegne ter se ž njim delajo kolikor mogoče v krogu proti dlani pogibi, najprej kakih dvajsetkrat na pravo in potem na levo stran.

Tretja vaja.

Palec ene roke se prime s prsti druge roke ter se ž njimi stresa, zavija in v sklepah (členkih) pregiba na razne načine. Sploh naj se s palcem izvajajo vsak dan različne male vaje, kakoršne si lahko izumi tudi vsakdo sam, le pretiravati se ne sme pri takih vajah. Taka vaja je dobra tudi za vse druge prste.

Proste gimnastične vaje za zapestni člen (Handgelenk).

Prva vaja.

Komolec roke naj se drži trdno ob telesu, roka pa naj se v zapestju pregiblje navpično navzgor in navzdol 20—40 krat, iz početka polagoma, potem pa vedno hitreje in na koncu kolikor mogoče hitro. Ta vaja je enaka pogibom roke, katere pri nas otroci izvajajo igraje se in katerim pravijo »mrtva roka«. Kadar se čuti utrujenost, se z vajo preneha in po odmoru zopet nadaljuje.

Druga vaja.

Po tej vaji naj se uri zapestni člen naslednje: Prsti roke se drže ravno raztegnjeni drugi poleg drugega in sicer najprej tako, da je dlan obrnjena navzdol in tedaj se z roko v zapestju pregiblje vodoravno od leve na desno stran in nasprotno. Komolec se drži tesno ob telesu in se ne sme premikati. Ko se je ta vaja nekoliko časa izvajala, naj se dlan roke obrne navzgor in naj se izvajajo z roko enaki pogibi, kakor poprej.

Tretja vaja.

Nadaljna vaja je primerna posebno za one, ki se učé igrati na gotli in jim bo jako koristila za držanje in vodenje loka. Roki se skleneti v pest ter se delajo z njima v zapestju povprečni pogibi navzdol in nasprotno. Komolca se držita tesno in mirno ob telesu.

Četrta vaja.

Naslednja vaja za zapestni člen je precej naporna, pa jako koristna. Ta obstoji v tem, da se roka suče krepko in energično, bodisi z raztegnjenimi prsti ali pa v pest sklenjena v krogu na desno in potem na levo stran kakih 20 krat,

M D 47 / 1083

v zapestju se gibaje, medtem ko se drže komolci mirno ob telesu. Vse te vaje se izvajajo iz početka polagoma in potem vedno hitreje. Do sedaj našteje vaje so bile vse brez pomoči kakega orodja. Sedaj preidemo k vajam s pomočjo orodja.

Prstne vaje z orodjem.

Za vsako roko se vzamejo trije valci (cilindri), kake $\frac{3}{4}$ palca dolgi in od $\frac{1}{2}$ do enega palca v povprečju. Enako veliki okrogli zamaški iz plute (korka) so v to svrhu jako primerni. Ti se denejo vmes med pojedine prste, pod prve prstne členke. Med palec in kazalec se dene primerno večji valec ali kratek količek. V taki poziciji se preglbljejo prsti v členkih navzgor in navzdol nekoliko časa prav krepko. Na to se pomaknejo valci doli do prstnih korenin in ponavlja se s prsti enako ravnanje kakor poprej nekoliko minut. Posebno je priporočati izvajati te vaje, predno se začne igrati kak instrument. Te vaje obkrepčajo izredno prstne mišice in jim pridobe elastičnost, gibčnost in spretnost. Naj se ne ugovarja, da pri igranju klavirja ni potrebno prstov tako na široko raztezati, kakor pri teh vajah. Deloma je to res; toda pri igranju violončela treba jih je zelo raztezati, kakor tudi pri klavirju, kadar je treba segati oktave ali pa še čez te. In koliko je tako malih rok, katere nimajo takega obsega, da bi prijemale oktave! S takimi vajami pa se polagoma roke dovoljno tako raztegnejo, da si pridobe potrebni obseg.

Prstne vaje na palici.

Vsako ve iz lastne skušnje, da niso vsi prsti enako močni, posebno četrti in peti prst sta mnogo šibkejša in okornejša od drugih. Zato se mora gledati, da se ta nedostatek po mogočnosti odstrani s primernimi vajami. V to svrhu je treba gimnastičnih vaj za vsak pojeдин prst na trdi tvarini, za kar nam služi kakih 36 centimetrov dolga in kake $2\frac{1}{2}$ cent. debela okrogla palica, okrog katere so vrezani v oddaljenosti kakih treh cent. okrogli žlebički, v katere se polagajo prsti. Ta palica se položi na mizo ali na kako drugo trdo podlago, na kar se položita v žlebiček palice na spodnji strani palca rok, drugi prsti pa krepko na zgornjo stran palice. Tedaj se dviga pojedini prst kolikor mogoče visoko ter se spušča zaporedoma kakih 20 krat močno zopet nazaj v žlebiček, kakor bi tolkel s kladivom, med tem ko leže drugi prsti

široko raztegnjeni mirno v žlebičkih palice. To vajo izvaja zaporedoma vsak prst posebej krepko, polagoma in energično, Take vaje naj se izvajajo vselej kakih pet minut po trikrat na dan, ako več, še bolje. Na četrti in peti prst naj se jemlje pri teh vajah še posebni obzir,

Druga vaja.

Po teh vajah naj se prsti urijo enako v različnih kombinacijah, n. pr. po naslednjem načinu: 2. prst s 4., 3. s 5., 1. s 3., 1. s 4., 2. s 3., 2. s 5., 1. s 5. se menjaje. Med tem ko se na tak način urita dva prsta, leže drugi prsti mirno in raztegnjeno v žlebičkih palice. Vsaka taka vaja naj se izvaja kakih 20 krat zaporedoma polagoma, z enako močjo in pa v taktu.

Tretja vaja.

Na to naj se v enakih kombinacijah prstov vadi tako, da se ob enem dvigata dva prsta krepko in odločno, ter ob enem na palico udarjata čvrsto. Pri vseh teh vajah je treba paziti na to, da se dvigajo prsti kolikor mogoče visoko. Največ zaprek pri izvajanju teh vaj se bo našlo pri 4. in 5. prstu, kakor je bilo že omenjeno, in zato jima je treba posvetiti posebno pozornost, ker je pričakovati za izravnanje njih nedostatka od teh vaj najboljšega in gotovega uspeha, ako se izvajajo vztrajno.

Četrta vaja.

Jako koristna vaja, katera razteza kite, vezi in mišice, ki obdajajo prstne členke, je naslednja: Kazalca obeh rok se čvrsto upogneta do srednjega člena na mizo in v takej poziciji se preglbljeta navzgor, tako da se prsta zopet zravnata in zopet navzdol nazaj v prvotno upognjeno pozicijo. To naj se izvaja z vsemi prsti zaporedoma nekoliko sekund dolgo čvrsto in krepko. Na to naj se enako urita po dva prsta skupaj v različnih kombinacijah, n. pr. 2. in 4., 3. in 5. skupaj itd. Vse te vaje raztezajo in okrepčavajo različne kite, vezi in mišice, ki obdajajo prstne zgibe katere so med seboj zvezane, tako da se potem lahko gibljejo svobodnejše in samostalneje.

Gimnastične vaje na deski za raztegovanje palčevih in mazinčevih mišic in drugih prstov.

Na desko, katera je kakih 22 palcev dolga in kakih 5 palcev široka, se vdolbe pet žlebičkov pol palca globokih in kake $\frac{3}{4}$ palca širokih. Ta

deska se pritrdi trdno z malo spono na mizi. Tedaj se položi raztegnjena roka na desko. Palec in mazinec se položita kolikor mogoče raztegnjeno v spodnji žlebiček in drugi prsti se položijo v višji žlebičke ter se izvajajo z njimi različne vaje, katere obstoje v tem, da se najprej dvigujejo pojedini prsti krepko navzgor in zopet padajo nazaj v žlebiček, potem pa po več prstov skupaj v raznih kombinacijah. Pri tem se palec in mazinec ne premakneta iz svoje pozicije.

Vse te vaje bodo pospeševale v obilni meri razvoj in elastičnost mišic ter gibčnost prstov, ako se izvajajo sistematično. Na eno vajo pa upozarjamo k koncu še posebej, ker je izmed vseh največji praktične vrednosti, namreč na ono, o kateri smo že govorili pri gimnastičnih vajah za palec pod tretjo vajo. S palcem in kazalcem ene roke se namreč prime prst druge roke ter se z njim krepko pregiblje v prstni korenini navzgor in navzdol in tako se ravna z vsakim prstom, posebno pa še s četrtrim in petim, katera te vaje najbolj potrebuje.

Jackson*) pripoveduje v svoji spočetka omejnjeni knjigi, da je bil že 54 let star, ko je pričel z ročno gimnastiko in da si je z njo pridobil v

*) Jackson's Finger- und Handgelenk-Gymnastik izšla je v Lipsku pri knjigarju A. H. Payne in stoji 90 kr.

razmerno kratkem času potrebno gibčnost prstnih in zapestnih zgibov, kar naj bo v spodbujanje vsem onim, kateri se prično učiti kakega instrumenta kasneje, kakor je sicer navada.

Končno naj tu še omenim, kar sicer ne spada k gimnastiki, kar pa utegne pripomoči in pospešiti elastičnost prstnih mišic in zgibov.

Profesor gosp. Fr. Kuhač priporoča v svoji klavirski šoli naslednja sredstva: Drži vsaki dan nekolikokrat po četrto ure dolgo roke v primerno dobro topli vodi, v kateri pa ne sme biti ne mila in ne soli. (To je tudi zdravilo proti znojenju rok.) Potem namaži si roke s čistim oljem in posiplji jih z moko, katero potem poškropi z vodo. S tem testom teri krepko roke, na kar bodo postale čiste in gladke, koža in prstni zgibi pa bodo postajali vedno mehkejši, volnejši in gibkejši. Tudi priporoča še to: Predno se gre na večer k počitku naj se namažejo roke s čistim oljem, kar je boljše kakor z glicerinom, nato se oblečejo čez noč stare rokavice. Vsa ta sredstva pripomorejo mnogo za pridobitev in ohranitev potrebne gibčnosti in elastičnosti prstov, ako se izvajajo redno in pravilno, kakor je bilo naglašeno že večkrat. Želim, da bi obrodil ta članek veliko zaželjenega sadu.

Slovenska glasba.

Narodne pesmi z napevi. Nabral in uredil Janko Žirovnik. Pod tem naslovom je izšla v zalogi Oton Fischerjevi v jako elegantni in priročni knjižici zbirka priljubljenih narodnih napevov v Žirovnikovi harmonizaciji, katere je izdala v prvič »Glas. Matica« že pred 16 leti in katerim je g. nabiratelj pridjal sedaj še 9 drugih, tako da obsega ves zvezek 50 napevov. O delu samem nam ni mnogo spregovoriti, ker so pesmi dobro poznane še iz prejšnjih izdaj in so se tako prikupile, da se prepevajo skoraj povsod. Harmonizacija je ostala ista, kakor v prejšnjih izdajah ter je preprosta in se suče večjidel na toniki, dominantni in subdominantni tonovega načina, na čigar temelju bazira večina naših narodnih napevov. Okoliščina, da leži pri večini teh narodnih napevov vodilni glas v drugem glasu in da poje prvi tenor, kakor pravimo po domače »čez«, tudi mnogokrat ne pripušča kake

drugačne harmonizacije, ako se noče škoditi narodnemu značaju napeva. Nekatero tiskarske pogreške si bo lahko vsak sam popravil, tako n. pr. pri 16. napevu »Gozdič je zelen«, kjer je izostala predznanba dvojnih ♯, ker je pesem pisana v B duru. Tisek knjižice in vsa njena oprava je jako čedna. Dobi se jo za 1 krono pri založniku in pri drugih knjigarjih v Ljubljani.

Triglavske rože. Valček po slovanskih napevih za klavir zložil Viktor Parma. Tako se imenuje najnovejša skladba g. Vik. Parme, katera je izšla nedavno v založništvu knjigarja g. Otona Fischerja v Ljubljani in katero se zamore dobiti pri njem in drugih knjigarjih za 2 K in 50 vin. Skladba je zložena po motivih slovanskih in slovanskih narodnih napevov, kakor na pr. »Ljubca, povej, povej«, »O ja, zmiraj vesel, vesel«, »Škrjanček poje, žvrgoli«, »Očka me kre-gajo«, »Gorenjska narodna«, V gorenjsko oziram

se«, »Zvedel sem nekaj novega«, »Šumi, Marica« in dr. Skladba je pisana v lakhem plesovnem slogu in ne prizadeva nikakoršnih težkoč. V obleki nemškega valčka se sicer ne čutijo naši narodni napevi kaj domači. Vendar pa je umel g. skladatelj te domače cvetice poviti v lep šopek, kateri se poslušalcu prijetno reprezentuje. Tudi zunanja oblika z naslovnim listom v barvotisku je jako okusna in karakteristična za naziv in vsebino skladbe. Zato bodo ljubitelji domačih plesovnih skladb posegli gotovo radi po njej.

— e —

Društvene muzikalije »Glasbene Matice« so ravnokar izšle in se te dni razpošiljajo društvenim članom. Taiste obsegajo dva zvezka. V prvem zvezku se nahaja daljši in efektni moški zbor z basovem samospévom »Na vrelo Bosne« od F. S. Vilharja, v drugem zvezku pa 7 slovenskih duhovnih pesmi iz 16. in 17. stoletja, ter 6 slovenskih narodnih pesmi, katere je harmonizoval za mešan zbor g. Mat. Hubad, katere so se z velikim uspehom izjavale pri lanskem koncertu »Glasbene Matice« po društvenem koncertnem zboru.

Vesti iz umetniškega sveta.

Naš rojak, g. Fr. Bučar, tenorist na dvorni operi v Darmstadtu, kateri je gostoval početkom pretečenega meseca v dvorni operi na Dunaju z odlifnim uspehom, je sedaj engažovan, kakor se sliši, v dunajskem dvornem opernem gledališču pod sijajnimi pogoji, na kar mu iskreno častitamo. Pred leti, ko je bil engažovan g. Bučar še pri »Dramat. društvu« v Ljubljani in se je pri neki priliki razgovarjalo o njegovih pevskih zmožnostih, trdil je urednik tega lista, dn bo g. Bučar pel še na dvorni operi, za kar je žel od nekaterih ironičen posmeh. Nič ne de! Pravijo, da kdor se poslednji smeje, se smeje najboljši. Sedaj bomo imeli dva rojaka pri dvorni operi na Dunaju, oba tenorista, g. Pogačnika (Navala) in g. Bučarja, kar gotovo ni malega pomena za tako mal narod, kakor je naš slovenski narod. Slava njima! Lahko nosita ponosno svoja slovenska imena v glasbenem umetniškem svetu, v katerem nam delata čast. Slovenska umetnost »e pur se muove!« —

— č.

G. Vlad. Florjansky, bivši junaški tenorist pri operi v češkem gledališču v Pragi, je sedaj engažovan pri poljski operi v Varšavi. Za vsak nastop dobi 200 rubljev plače, na mesec pa mu je zagotovljenih deset nastopov, kar znaša na leto 24 tisoč rubljev, v našem denarju nad 60 tisoč kron. Menda se mu ne bo treba boriti za vsakdanje potrebsčine! — Ta tenorist, kakor tudi g. Bučar, sta bila oba o svojem času učenca g. Fr. Gerbiča. — V drugih večjih mestih bi iz te okoliščine izvajali nekakošne konsekvence. V Ljubljani, — v mestu višje glasbene naobrazbe, — kjer bi se uvedlo rado nekako patentovano monopolizovanje in majorizovanje glasbene umetnosti, se pa v nekaterih krogih najbolj čisla inštrument, kateremu pravijo Nemci, »Maultrommel«

Tu bi morala strokovna naobrazba kmalo beračiti, da bi smela tudi kako besedico vmes spregovoriti. Morda bo s časom tudi to drugače.

— o —

Salonski orkester v Kamniku je priredil 1. t. m. koncert, pri katerem se je poslovil s svojim ustanoviteljem in vodjem g. Parmo, kateri je premeščen v Črnomelj. Pri tej priliki so priredili orkestralni člani in občinstvo svojemu zaslužnemu vodji iskrene ovacije ter so mu poklonili lavorjev venec z belimi trakovi, na katerih je stalo natisnjeno z zlatimi črkami: »Ustanovitelju in vodji kamniškega salonskega orkestra ob slovesu podarili hvaležni člani«. Želimo, da bi g. Parma tudi na svojem novem mestu neutrudljivo delal za razvoj in napredek domače glasbene umetnosti, kakor do sedaj, kar bo gotovo tudi storil, ako le najde ugodna tla za to!

V Kamni gorici je umrl 4. t. m. po dalši boleznii **g. Ivan Zupan**, orgljarski moster in posestnik. Pokojnik si je bil pridobil v svoji stroki dobro ime. — V Šmartnem pri Litiji pa je umrl 16. t. m. g. **Ivan Bartl**, nadučitelj, pevodja in skladatelj mnogih zborov, katere so prepevala z lepim uspehom naša pevska društva. Bil je jako marljiv delavec na domačem glasbenem polju, nadarjen glasbenik in jako dober pevec. Naj jima bode lahka zemlja domača!

Administrativne zadeve. Današnji zvezek »Gl. Zore« se pošlje še vsem bivšim č. naročnikom. Kdor ne misli biti nadalje naročnik lista, naj ga pošlje nepoškodovanega, nerazrezanega v teku 8 dnij nazaj. Opozarjamo pa tudi, da se nam pošlje zaostala naročnina čim preje, ker brez take podpore ne more izhajati noben list,

Rasti, rožica!

Besede Eng. Ganglove.

Uglasbil Fr. Jordan.

Allegretto.

Tenor I. in II.

mf Ra-sti, ra-sti, ro-ži-ca, *p* Da te bom ve - sel, ve-sel!

Bas I. in II.

mf *p*

mf Rad bi te na pr - si *p* Lju bi-ci pri - pel, *rallent.* Lju-bi-ci pri-

mf *p* *rallent.*

mf a tempo pel. V sr-cu nje lju - bez-ni žar Za me pla-me - ni,

mf a tempo Za me pla me-ni,

f Vred-na je mla - den-ka, *mf* Da kra-siš jo ti. *f* Vred-na je mla - den-ka,

f

Bariton solo.

a tempo

mf

Na te zrl po - gled bo njen Od lju-bez - ni

rallent.

mf

Da kra-siš jo ti.

rallent.

a tempo

p

Zrl po - gled bo njen Od lju-

mf

a tempo

p

vnet — In ta-ko o - zi - ral Cvet se bo - de v cvet.

bez - ni vnet In o - zi - ral cvet se v cvet.

*mf**p**mf*

Ra-sti, ra-sti, ro - ži - ca, Da te bom ve - sel, ve-sel! Rad bi te na

*mf**p**mf*

pr - si Lju-bi-ci pri - pel, Lju - bi - ci pri - pel.

rallent.

f rallent.

Moj vrtec.

Besede Andr. Prapotnikove.

Cantabile.

Uglasbil **Fr. Ferjančič.**

Tenor
I. in II.

mf

Oj lju-bi vr - tec, vr-tec moj, Ve-se-lje i-mam vse ste-

Bas
I. in II.

mf

boj; Razgrinjaš mi cve-ti-ce mi-le, Ki bo-do mi sr-ce ve-dri-

le, Ki bo-do mi sr-ce ve-dri - le.

f

p

Cve - ti-ce mi-le so sa-

p

Ki v sr-ce mo-je go-vo - ré;

p

mf

p mé, *p* Iz njih be-se-da slad - ka

mf *Meno mosso.* *mf*

Ki du-šo vne - ma in pre - gre-je. Be - se-da slad-
ve-je, *mf*

Tenor solo.

mf

Be-se-da ta člo-veš-ka ni, Ki nam iz ro - žic go-vo-

pp *p*

ka Be-se-da ta člo-veš - ka ni, Ki nam iz ro-žic

pp *p*

cresc.

ri; Ne-beš-ki glas iz njih se ču - je, Ki čud-no

pp *pp*

go - vo-ri; Ne-beš-ki glas iz njih se ču - je,

pp

gi - - ne, na-vdi - hu - je, Ki čud-no

mf Ki čud-no gi-ne, na-vdi - hu-je; Ne - beš-ki glas iz njih se ču-je,

mf

gi - ne, rit. Tempo 1mo.

Ki čud-no gi-ne, na-vdi-hu-je. Za-to-rej lju - bi vr-tec moj, Ve-se-lje

mf

rit.

i-mam vse s te-boj; Razgrin-jaj mi cve-ti-ce mi-le, Ki bo-do mi sr-ce ve-dri-

O vr-tec moj, rit.

le! Oj lju-bi vr-tec, vr-tec moj, Ve-se-lje i-mam vse s te-boj.

p

rit.

Arija Ivana.

Iz opere «Teharski plemiči». Besedilo napisal Ant. Funtek.

Allegretto.

Uglasbil dr. Ben. Ipavec.

Glas.

Glasovir.

p

Zem - ljo noč po - kri - va Svet po - koj - no

cres - - cen - - do

spi; Bla - žen, kdor po - či - va V sa - njah brez skr-

cres - - cen - - do

mf

bi; Bog, va - ruj ga ti! Bog, va - ruj ga

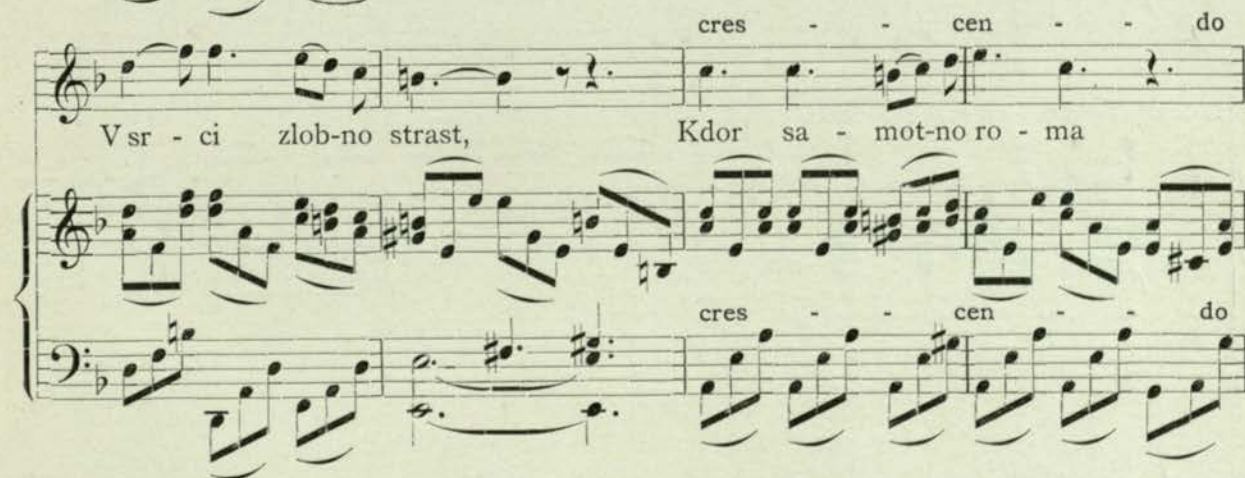
ti! A - li kdor gre z do - ma,

V sr - ci zlob-no strast, Kdor sa - mot-no ro - ma

cres - - cen - - do

cres - - cen - - do

Skru - nit hiš - no čast, Bog, kaz-nuj, kaz-nuj ga ti!

poco ritard.

mf a tempo

V du - ši svo - ji no - sim

poco ritard. a tempo

Sli - ko njé zve-sto. Za - njo mo - lim, pro - sim

cres - - cen - do

cres - - cen - do

Bla - že - no ne - bó; Bog, va - ruj jo ti!

f *p*

Bog, va - ruj jo ti!

f ritard. a tempo